

CHRISTOPH THUN-HOHENSTEIN, a MAK főigazgatója,
a Bécsi Biennálé kezdeményezője és vezetője

A MÚZEUMI INNOVÁCIÓ ÉS A TÁRSADALMI FELELŐSSÉG TÁRSULÁSA

MARTIN ROTHRA EMLÉKEZVE

IAmikor 2011 szeptemberében kineveztek a MAK (Osztrák Iparművészeti Múzeum/Kortárs Múzeum, Österreichisches Museum für angewandte Kunst/Gegenwartskunst) főigazgatójának, az egyik legfontosabb rám váró feladat a 2014. májusi nagy évfordulós ünneppsorozat, a százötven éves MAK megünneplésének előkészítése volt. A feladat több részből állt: elsőként az évfordulós projektsorozat megtervezése, amely egyrészt arra összpontosít, hogy teljesen új módon közelítse meg az iparművészet és design bemutatását – ennek eredménye lett a kétezer négyzetméteres MAK DESIGN LAB. A feladat másik része annak a karizmatikus előadónak a megtalálása és meghívása volt, aki a MAK százötvenedik évfordulós ünneppsorozatát irányítaná. Számomra nyilvánvaló volt, hogy ez utóbbi nem lehet más, mint Martin Roth.

¶ Martin 2011-ben lett a Victoria and Albert Múzeum főigazgatója, de én csak egy évvel később találkoztam vele. Az első találkozásunk meglehetősen hivatalosra sikeredett, de Martin energikus természete és látnoki képzelete mély benyomást tett rám. Úgy éreztem, sokkal több ő, mint egy kiemelkedően eredményes és sikeres múzeumigazgató, de nem tudtam igazából, milyen tekintetben több. Amikor felkértem, hogy a MAK évfordulós ünnepségének köszöntő beszédét elmondja (amit ő örömmel elfogadott), valami különlegeset vártam, de valójában elképzelésem sem volt, mit fog Martin ténylegesen mondani.

¶ Mindnyájunkat meglepett, amikor azt javasolta, hozzuk létre az iparművészeti és designmúzeumok informális hálózatát. Szerinte egy ilyen hálózat megjeleníti azokat a közös lehetőségeket és kihívásokat, amelyekkel manapság az iparművészeti és dizájn múzeumoknak szembe kell nézniük, és felkutatja azokat a módokat, amelyek a jövőben maximálisan kihasználják az intézményi szinergiákat. Martin érzékelte, mennyire

szükség van az iparművészeti és dizájn múzeumok, valamint a kreatív ipar kapcsolatának elemzésére, a múzeumok társadalmi hatásának szélesebb összefüggések szerinti vizsgálatára.

¶ Martin engem, valamint három másik (párizsi, prágai és hamburgi) kollégát hívott meg, hogy alapítótársakként csatlakozunk hozzá a tervezett hálózatban (AAD Museums Network), amelyet hivatalosan 2014 őszén alapítottak, és első találkozóját Bécsben tartotta 2014 júniusában, több mint két tucat múzeum részvételével. Mi öten lettünk az irányító testület, a hálózat működtető ereje, Martinnal az első elnöki poszton. Ez az elnöki poszt évente cserélődik, és a hálózat titkárságával, továbbá egy kiválasztott partnermúzeummal történő együttműködést is feltételez, évente két jelentős szakmai találkozó formájában. Amikor Martintól átvettem az elnöki posztot, 2016 szeptemberében Londonban szerveztünk egy szakmai találkozót, és Martint tiszteletbeli taggá választottuk, épp akkor, amikor bejelentette lemondási szándékát a Victoria and Albert Múzeum főigazgatói posztjáról. Azóta már harmincnál is több múzeum lett a hálózat tagja, és ez a szám folyamatosan növekszik. Amikor most ősszel új elnökünk, Olivier Gabet vezetésével összegyűlünk, megemlékezünk nagylelkű barátunkról és látnoki mentorunkról, Martin Rothról, aki ez év augusztusában távozott közülünk.

¶ Martin fáradhatatlan újító volt, akinek sikerült a világ legrégebbi és legnagyobb iparművészeti múzeumát, a Victoria and Albert Múzeumot új művészeti magaslatokra emelnie és látogatószám-rekordokat dönteni. Ő tudta csak, hogyan lehet két teljesen ellentétes jellegzetességet összekapcsolni, azaz látványos, újfajta kiállításokat kitalálni és megszervezni, amelyek a nagy múltú Victoria and Albert Múzeumot új megvilágításba helyezik, különösképpen a pop és rockzene, a divat területén, és ugyanakkor széles körben elismert közszereplővé válni, kiállva a politika területén a demokráciáért, a populizmus ellen, olyan sikerkiállításokat bemutatva, mint például a *Disobedient Objects (Engedetlen tárgyak)*, amely a V&A honlapja szerint az első olyan kiállítás volt, amely a tárgyaknak a társadalmi változásokat hozó mozgalmakban betöltött fontos szerepét vizsgálta, demonstrálva, hogy a politikai aktivizmus

Minél inkább megismertem Martint, annál inkább megértettem, hogy a szépség és forradalom iránti szenvedélye ugyanazon érem két oldalát jelenti.

a dizájn gazdagodását hozza magával, a kollektív kreativitást, amely szembemegy a művészet és dizájn hagyományos alapformáival és elveivel.

¶ Minél inkább megismertem Martint, annál inkább megértettem, hogy a szépség és forradalom iránti szenvedélye ugyanazon érem két oldalát jelenti. Meggyőződése volt, hogy egy közgyűjteményt a köz birtokol, ezért a küldetése a köz művelése, akár a szépség, vagy a civil társadalom számára készült forradalmi dizájn vonatkozásában. Martin egyrészt globális gondolkodó volt a szó legpozitívabb értelmében, de ugyanakkor elkötelezett híve volt a helyi és regionális minőség értékelésének. Egyfelől magasan képzett nemzetközi kultúr-diplomata volt, másfelől pedig nyílt kritikusa a regionális és nemzeti politikának. Mindenekfölött pedig az európai integráció elkötelezett híve volt, szilárdan hitt a közös Európában, és szenvedélyesen védte azt a támadóktól. Meggyőződésem, hogy a német Külügyi Intézet igazgatójaként (Institut für Auslandsbeziehungen) új feladataként minden energiájával előmozdította volna az európai egységet, általánosságban a nyílt társadalom elvét, különösen a fiatalabb generáció vonatkozásában.

¶ A V & A élén eltöltött öt év alatt Martin dinamikus és merész múzeumi újíto volt, aki folyamatosan érvényes örökséget hagyott az iparművészeti és dizájn múzeumok számára. A múzeumépület bővítési tervei – mint például az Amanda Levete által tervezett Exhibition Road negyed és az új Európa 1600–1815 termék – mellett teljes mértékben világossá tette, miért kell a múzeumoknak aktív szerepet betölteniük a társadalom életében és törekedniük a civilizáció pozitív változásának elérésére. Az AAD Network ebben a szellemben folytatja munkáját, és remélhetően Martin elképzelései szerint, amelyek mentén 2014-ben ezt a hálózatot létrehozta Bécsben.

(Basics Beatrix fordítása)

A Transzparencia Program bemutatója
Iparművészeti Múzeum